

1985, 13. června – Sdělení VONS č. 455 „Bilance sledovaných případů po amnestii“ obsahující informace o stavu sledovaných případů po amnestii prezidenta republiky z 8. května 1985.

Podle rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii z 8. května 1985 byly prominuty tresty odnětí svobody, jejich části nebo jejich zbytky i některým osobám, jejichž případy sledujeme.¹

V souhrnném sdělení č. 400 o případech sledovaných výborem k 6. 11. 1984 se uvádějí 22 osoby, které byly tehdy ve vězení. Z nich bylo mezitím osm propuštěno, a to: Petr Kozánek z vazby,² dále z výkonu trestu po jeho odpykání Antonín Dobner 27. 4. 1985,³ Jiří Gruntorád 17. 12. 1984,⁴ František Hanzlíček,⁵ Ivan Jirous 9. 5. 1985,⁶ Antonín Kunrt, který měl být propuštěn po deseti letech 21. 5. 1985 (neověřeno),⁷ René Matoušek (propuštěn na jaře 1985)⁸ a Pavel Wonka v květnu 1985.⁹ Na nikoho z nich se nevztahovala amnestie. Další osm osob je nadále vězněno, a to Rudolf Battěk,¹⁰ Petr Hauptmann,¹¹ Kamil Honisch,¹² Stanislav Kolář,¹³ Ladislav Ševců,¹⁴ Stanislav Urbánek,¹⁵ Milan Vyhnálek (pravděpodobně stále ve výkonu trestu)¹⁶ a Jiří Wolf.¹⁷ Trest jim amnestií nebyl zkrácen. Amnestie se však dotkla šesti osob, z nichž čtyři byly propuštěny (Oldřich Bašta, Zdeněk Šibr, Petr Vojáček,¹⁸ Jan Wunsch);¹⁹ jednomu odsouzenému, a to Miroslavu Novému, byl trest zkrácen z 15 na 3 měsíce odnětí svobody,²⁰ a konečně Miklós Duray byl amnestován po překvalifikování trestného jednání (viz naše sdělení č. 445).²¹

Osob, které jsou podrobeny ochrannému dohledu, uvedených v souhrnném sdělení, se amnestie nijak netýkala.

Ve sdělení č. 400 se dále uvádí 28 jmen těch, kteří jsou trestně stíháni na svobodě, přičemž trestní řízení tehdy skutečně probíhalo. V těchto případech se amnestie vztahovala na 21 osob. Šlo především o jedenáct mladých lidí z Olomouce (T. David, L. Dlouhá, J. Jánošík, J. Jemelka, P. Kvapil, M. Kvapilová, J. Opletal, I. Šimáček, T. Vážan, J. Vážanová, S. Viktorín),²² kteří byli pravomocně

odsouzení k podmíněným trestům. Podmíněně odložené tresty nebo podmíněně odložený výkon zbytku trestu byly amnestií prominuty také deseti dalším: D. Fajtlové,²³ J. Justovi,²⁴ V. Soukupovi,²⁵ J. Mazanci, F. Pometlovi²⁶ a R. Šmahelovi²⁷ a pravděpodobně (pokud totiž rozsudky byly 8. 5. 1985 pravomocné) i J. Kajnekovi a L. Polákové,²⁸ odsouzeným v Ústí nad Orlicí, a J. Mokrému a J. Šnajdrovi, odsouzeným v Šumperku.²⁹ Dále bylo trestní stíhání proti Janu Pukalíkovi³⁰ již dříve zastaveno a o osudu Vladimíra Procházky³¹ není nic známo. Pět z této skupiny dvaceti osmi osob se amnestie nedotkla, protože nebyli pravomocně odsouzeni; jsou to tři bratislavští katolíci B. Borovský, A. Gabaj a T. Konc³² a dále J. Jablonický³³ a J. Keller.³⁴

V souhrnném sdělení se uvádí dále 25 jmen těch, kdož jsou trestně stíháni, přičemž za rok před vydáním souhrnného sdělení se v jejich věci nestala žádná změna. Nikdo z nich nebyl amnestován.

Amnestie se naopak týkala Václava Havla a Otty Bednářové, kteří měli ze zdravotních důvodů přerušovaný trest.

Celkem se z šedesáti osob, uváděných souhrnným sdělením, amnestie vztahovala na dvacet devět.

Méně příznivá bilance amnestie je u případů, které jsme začali sledovat po 6. listopadu 1984. Od té doby se v našich sděleních objevilo 31 nových jmen sledovaných osob. Jen dva z nich, a to D. Kuch a J. Vanda, kteří byli mezitím pravomocně odsouzeni a odpykali si část trestu, byli amnestováni.³⁵ Amnestie se netýkala Jaroslava Švestky,³⁶ Mateje Németha,³⁷ Jána Juhaščíka a Rudolfa Sobanoše³⁸, Jaroslava Novosada,³⁹ sedmi františkánů z Liberce (jsou to Jan Zář, Jan Burián, Jitka Daňhelová, Ladislav Trojan, Antonín Dabrowski,⁴⁰ Ctirad Pospíšil a Alena Jánošíková),⁴¹ dále Gabriela Goss[e]la,⁴² Lenky Marečkové,⁴³ Adama Ruckého,⁴⁴ Petra Cibulky,⁴⁵ šesti katolíků z případu náboženského samizdatu (jsou to Michal Holeček, Vladimír Fučík, Adolf Rázek, Květoslava Kuželová, Václav Dvořák, Radim Hložanka),⁴⁶ Jiřího Devátého,⁴⁷ čtyř obviněných z České Skalice (Stanislav Pitaš, Jaroslav Janeček, Květoslav Doubek, Josef Vilhelm),⁴⁸ neboť nikdo z nich nebyl v den vyhlášení amnestie pravomocně odsouzen a všichni byli zároveň trestně stíháni pro trestné činy, za něž zákon ukládá trest, jehož

horní hranice je více než jeden rok. Z uvedených osob jsou vězněni jen Petr Cibulka a Stanislav Pitaš, kteří jsou ve vazbě, nemáme však informace o Jánú Juhaščíkovi a Rudolfo Sobanošovi [sic]. Ani Josefu Babicovi, který je vězněn v II. NVS v NVÚ Ostrov nad Ohří⁴⁹ – pozn. red. – a Walt[e]ru Kaniovi, vězněném v III. NVS, nebylo amnestií nic prominuto.⁵⁰

I když amnestie z 8. května 1985 je nejrozsáhlejší od r. 1968, je třeba zdůraznit, že se dotkla jen odsouzených do I. nápravné výchovné skupiny, kteří podle kvalifikovaného odhadu představují okolo 20 % z cca 60 000 vězňů. I v II. a III. NVS jsou vězněni lidé pro své přesvědčení nebo jednání z něho plynoucí, nebo na základě trestního řízení, které vzbuzuje právní, politické či morální pochybnosti. Na okraj poznamenáváme, že ve III. NVS jsou dále vězněni vedle Waltera Kaniie a Jiřího Wolfa, sledovaných naším výborem, i Jiří Gans,⁵¹ Jaroslav Javorský,⁵² František Weiss⁵³ a Josef Rommer,⁵⁴ o jejichž případech jsme dosud pro nedostatek informací nereferovali.

Považujeme za nutné vyjádřit politování, že z amnestie byli výslovně vyňati všichni ti, kdo se dopustili trestného činu opuštění republiky a obdobných činů podle zákonů dříve platných, neboť ke čtyřicátému výročí konce druhé světové války jsme očekávali, že alespoň touto cestou budou částečně napraveny křivdy, působené zákonným ustanovením, které je v zjevném rozporu se závazky, které na sebe vzal čs. stát. V této souvislosti připomínáme, že nebyl amnestován trestný čin podle § 109, jehož se dopustil Ernest Kolcún z Bratislavy, který byl v lednu t. r. násilím odsunut ze Švýcarska do Československa. Pokud nebylo nebo nebude trestní stíhání zastaveno cestou milosti nebo trest prominut touže cestou, čeká Ernesta Kolcúna trest odnětí svobody do pěti let.⁵⁵

Formulace 2. odstavce článku IV. rozhodnutí o amnestii připouští dvojí výklad. Slova, že ustanovení „užije se i ohledně trestů tam uvedených“ je nutno vykládat jako „užije se i ohledně trestů za trestné činy tam uvedené“. Znamená to, že u nepravomocně uložených trestů jsou amnestovány jen ty, které jsou ukládány za přečiny a trestné činy s horní hranicí trestů do jednoho roku. Tento výklad byl experimentálně ověřen na případu

Lenky Marečkové; původně se soudilo, že se jí amnestie bude týkat.

Pro úplnost dodáváme, že při zveřejnění v novinách došlo k omylu v sazbě: věta „které byly pravomocně uloženy přede dnem tohoto rozhodnutí“ se netýká jen písmena c) článku I., ale všech trestů, uváděných v článku I. ad až ad e.

Informace o Chartě 77, r. 8, 1985, č. 8, s. 5–7.

POZNÁMKY

- ¹ Amnestie vyhlášená prezidentem Gustávem Husákem u příležitosti 40. výročí osvobození ke dni 8. 5. 1985 zák. č. 38/1985 Sb. *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*, r. 1985, s. 185–186.
- ² K případu Pavla Kozánka a Petra Kotrlého viz dále sdělení VONS č. 392, 395, 454, 457, 462, 463 a 470, dokumenty č. 395, 398, 457, 460, 465, 466 a 470.
- ³ K případu Antonína Dobnera viz sdělení VONS č. 336 a 344, dokumenty č. 337 a 347.
- ⁴ K případu Jiřího Gruntoráda viz dále sdělení VONS č. 225, 228, 255, 256 a 276, dokumenty č. 226, 229, 256, 257 a 277, a dokumenty č. 1164 a 1167.
- ⁵ K případu Františka Hanzlíčka a Jiřina Svobodové viz sdělení VONS č. 368, dokument č. 371.
- ⁶ K případu Ivana Jirouse a dalších vydavatelů časopisu VOKNO viz sdělení VONS č. 279, 307, 309 a 370, dokumenty č. 280, 308, 310 a 373.
- ⁷ K případu Jana Hettlera, Stanislava Koláře, Antonína Kunrta a Vladimíra Procházky viz sdělení VONS č. 222, dokument č. 223.
- ⁸ K případu René Matouška viz sdělení VONS č. 357, dokument č. 360.
- ⁹ K případu Pavla Wonky viz sdělení VONS č. 394, dokument č. 397.
- ¹⁰ K případu Rudolfa Battěka viz sdělení VONS č. 140, 189, 227, 260, 275 a 483, dokumenty č. 141, 190, 228, 261, 276 a 486, a dokumenty č. 1167 a 1173.
- ¹¹ K případu Petra Hauptmanna viz sdělení VONS č. 391 a 632, dokumenty č. 394 a 635, a dokument č. 1199.
- ¹² K věci Kamila Honische trestně stíhaného v případě Oldřicha Bašty a spol. viz sdělení VONS č. 366 a 384, dokumenty č. 369 a 387.
- ¹³ K případu Jana Hettlera, Stanislava Koláře, Antonína Kunrta a Vladimíra Procházky viz sdělení VONS č. 222, dokument č. 223.
- ¹⁴ K případu Ladislava Ševece, Tomáše Stejskala a Zdeňka Vardana viz sdělení VONS č. 125 a 562, dokumenty č. 126 a 565.

- ¹⁵ K věci Petra Vojáčka trestně stíhaného v případě Oldřicha Bašty a spol. viz sdělení VONS č. 366 a 384, dokumenty č. 369 a 387.
- ¹⁶ K případu Milana Vyhnálka viz sdělení VONS č. 319 a 321, dokumenty č. 320 a 322.
- ¹⁷ K případu Jiřího Wolfa viz sdělení VONS č. 339, 343, 351, 356, 542, 590 a 1050, dokumenty č. 340, 346, 354, 359, 545, 593 a 1054.
- ¹⁸ K případu Oldřicha Bašty a spol. viz sdělení VONS č. 366 a 384, dokument č. 369 a 387.
- ¹⁹ K případu Jana Wünsche a spol. viz sdělení VONS č. 293, 311, 312 a 398, dokumenty č. 294, 312, 313 a 401.
- ²⁰ K případu Miroslava Nového viz sdělení VONS č. 365, 422 a 447, dokumenty č. 368, 425 a 450.
- ²¹ Dokumenty č. 448. K případu Miklóse Duraye viz dále sdělení VONS č. 317, 321, 327 a 375, dokumenty č. 318, 322, 328 a 378.
- ²² K případu Tomáše Davida a spol. viz sdělení VONS č. 347, 379, 380 a 433, dokumenty č. 350, 382, 383 a 436.
- ²³ K případu Drahomíry Fajtlové viz sdělení VONS č. 320, 373 a 390, dokumenty č. 321, 377 a 393.
- ²⁴ K případu Jana Justa viz sdělení VONS č. 397, dokument č. 400.
- ²⁵ K věci Václava Soukupa stíhaného v rámci případu Jana Wünsche a spol. viz sdělení VONS č. 293, 311, 312 a 398, dokumenty č. 294, 312, 313 a 401.
- ²⁶ K případu Jiřího Mazance a Františka Pometla viz sdělení VONS č. 331, 334 a 346, dokumenty č. 332, 335 a 347.
- ²⁷ Správně Smahelovi. K věci Rudolfa Smahela stíhaného v případě Josefa Vlčka a spol. viz sdělení VONS č. 135, 151, 159, 273, 274, 282 a 329, dokumenty č. 136, 152, 160, 274, 275, 283 a 330.
- ²⁸ K případu Josefa Kajneka a Ludmily Polákové viz sdělení VONS č. 367 a 383, dokumenty č. 370 a 386.
- ²⁹ K případu Jiřího Šnajdra a Jana Mokrého viz sdělení VONS č. 340b a 362, dokumenty č. 342 a 365.
- ³⁰ K případu Jana Pukalíka viz sdělení VONS č. 369, 378 a 423, dokumenty č. 372, 381 a 426.
- ³¹ K případu Jana Hettlera, Stanislava Koláře, Antonína Kunrta a Vladimíra Procházky viz sdělení VONS č. 222, dokument č. 223.
- ³² K případu Branislava Borovského, Alojze Gabaje a Tomáše Konce viz sdělení VONS č. 354, 371, 386, 403, 425, 432, 451 a 458, dokumenty č. 357, 374, 389, 406, 428, 435, 454 a 461.
- ³³ K případu Jozefa Jablonického viz sdělení č. 388, dokument č. 391.
- ³⁴ K případu Jana Kellera viz sdělení VONS č. 350, 471, 474, 502 a 541, dokumenty č. 353, 474, 477, 505 a 544.
- ³⁵ K případu Dalibora Kucha a Jiřího Vandy viz sdělení VONS č. 419 a 426, dokumenty č. 422 a 429.

- ³⁶ K případu Jaroslava Švestky viz sdělení VONS č. 401, 518, 535, 554, 566 a 580, dokumenty č. 404, 521, 538, 557, 569 a 583.
- ³⁷ K případu Mateje Németha viz sdělení VONS č. 402, 452, 485 a 494, dokumenty č. 405, 455, 488 a 497.
- ³⁸ Správně Sabanoše. K případu Jána Juhaščíka ml., Jána Juhaščíka st. a Rudolfa Sabanoše viz sdělení VONS č. 404, dokument č. 407.
- ³⁹ K případu Jaroslava Novosada viz sdělení VONS č. 405, dokument č. 408.
- ⁴⁰ Správně Dąbrowski.
- ⁴¹ K případu libereckých františkánů viz sdělení VONS č. 406 a 416, dokumenty č. 409 a 419.
- ⁴² K případu Gabriela Gössela viz sdělení VONS č. 407, dokument č. 410.
- ⁴³ K případu Lenky Marečkové viz sdělení VONS č. 411, 427, 428 a 464, dokumenty č. 414, 430, 431 a 467.
- ⁴⁴ K případu Adama Ruckého viz sdělení VONS č. 430 a 431, dokumenty č. 433 a 434.
- ⁴⁵ K případu Petra Cibulky viz sdělení VONS č. 434, 442, 443, 460, 468, 472, 493, 500, 511 a 533, dokumenty č. 437, 445, 446, 463, 471, 475, 496, 503, 514 a 536.
- ⁴⁶ K případu Vladimíra Fučíka a spol. viz sdělení VONS č. 436, 438, 446, 449, 522, 524, 530, 592, 596 a 656, dokumenty č. 439, 441, 449, 452, 525, 527, 533, 595, 599 a 659.
- ⁴⁷ K případu Jiřího Devátého viz sdělení VONS č. 437, 439, 448, 480, 496 a 507, dokumenty č. 440, 442, 451, 483, 499 a 510.
- ⁴⁸ K případu Stanislava Pitaše a spol. viz sdělení VONS č. 441, 453, 456 a 461, dokumenty č. 444, 456, 459 a 464.
- ⁴⁹ K případu Josefa Babici viz sdělení VONS č. 424, dokument č. 427.
- ⁵⁰ K případu Waltera Kanii viz sdělení VONS č. 418, 543, 754, 772, 863 a 917, dokumenty č. 419, 546, 757, 775, 866 a 920.
- ⁵¹ Českosobudějovický hudební nadšenec a stoupenec undergroundového hnutí Jiří Gans získal v mládí dobrou znalost angličtiny. Od 60. let navštěvoval knihovnu amerického velvyslanectví. Pravidelně se zúčastňoval pražského Jazzového festivalu, v říjnu 1965 se zde seznámil s americkým atašé Robertem B. Warnerem a i v dalších letech ho pravidelně navštěvoval v knihovně amerického velvyslanectví i v jeho pražském bytě. Po odjezdu Warnera z Československa v roce 1968 se příležitostně setkával s jeho nástupci ve funkci tiskového a kulturního atašé Andrewem Falkiewiczem a Georgem Kinzerem, od kterých si půjčoval gramofonové desky a knihy v angličtině. Na výzvu Hlasu Ameriky v Českých Budějovicích v roce 1964 formálně založil Klub americké hudby, aby si zajistil přísun hudebnin. Postupně se stal známou postavou nonkonformní kultury a hudebního undergroundu v Českých Budějovicích. Vzhledem ke svým zájmům a kontaktům o jeho osobu projevila zájem StB, u 1. odboru 2. oddělení Krajské správy MV v Českých Budějovicích na něj byl 1. 3. 1966 založen pozorovací

svazek s reg. č. 7780 a krycím názvem „Telegram“, přičemž prověřování bylo ukončeno v roce 1967. V roce 1974 se Gans zúčastnil známého nepovoleného koncertu v Českých Budějovicích – Rudolfově, načež byl 2. 5. 1974 Gansův svazek jako svazek prověřované osoby znovu otevřen. Důvodem nebyla pouze účast na srazu „volně žijící mládeže“, ale také pokračující návštěvy knihovny amerického velvyslanectví a setkání s jejím tiskovým a kulturním atašé Georgem Kinzerem.

Prvním pokusem o kriminalizaci J. Ganse bylo jeho stíhání pro spáchání trestného činu ohrožování mravní výchovy mládeže podle § 217, odst. b tr. zák., které zahájil vyšetřovatel odboru VB Okresní správy SNB České Budějovice 15. 4. 1976. Tohoto trestného činu se měl Gans dopustit organizováním večírků ve svém bytě, jichž se účastnili i nezletilí hosté, kteří popíjeli alkohol a hráli populární svlékácí hru „flaška“. Stíhání bylo po několika dnech sice zastaveno, na základě nálezů časopisů Down Beat a Newsweek, které obsahovaly kritické články o situaci v Sovětském svazu a karikatury sovětských státníků však byl Gans obviněn z trestného činu hanobení státu světové socialistické soustavy a jeho představitele podle § 104 tr. zák.

V červnu 1976 byl pozván k podání vysvětlení k obsahu časopisů a také ke stykům s americkými diplomaty. Během vysvětlení se měl Gans spontánně zmínit o schůzkách s americkými diplomaty, o nichž vyšetřovatelé nevěděli, a naznačovat jejich zájem o dislokaci vojsk v Českých Budějovicích. Protokol z výslechu se nedochoval, existuje pouze stručný výpis ve svazku. Na základě výslechu navrhl por. Ludvík Novák převedení Gansova svazku na svazek osobní a další rozpracování případu s cílem dokázat jeho trestnou činnost podle § 105 tr. zák. o vyzvědačství. Gans byl 5. 7. 1976 znovu předvolán k výslechu, který trval celý den. Z výslechu se již nevrátil a druhý den na něj byla uvalena vazba jako na obviněného z trestného činu hanobení státu světové socialistické soustavy a jeho představitele podle § 104 tr. zák. Z prvních dnů výslechu se nedochovaly klasické protokoly s autentickými odpověďmi J. Ganse, ale souvislé záznamy formulované jako ucelené výpovědi nepřerušované otázkami vyšetřovatelů. Výslechy probíhaly bez přítomnosti obhájce. Gans se v nich přiznával, obviněním nikdy neoponoval, maximálně údajnou trestnou činnost omlouval svou naivitou. Řada protokolů končí konstatováním, že je s průběhem vyšetřování spokojen a že je s ním zacházeno slušně. Výpovědi určitě nejsou záznamem vlastních Gansových slov, jazyk odpovídá stylem i užíváním specifické slovní zásoby dikci vyšetřovatelů. Objevují se v nich četné faktické nesprávnosti. Gans se např. přiznával ke schůzkám, o nichž uváděl řadu podrobností, v dané podobě k nim ovšem nemohlo dojít. Popsal tak například několik setkání s Robertem Warnerem, která se měla odehrát v letech 1969 a 1970, Warner však opustil Československo již v roce 1968. Přiznal se i k častým pozorováním vojenského letiště u Českých Budějovic

a dalších vojenských útvarů, a to navzdory skutečnosti, že byl od mládí postižen těžkou zrakovou vadou – na jedno oko byl prakticky slepý a i velmi silnými brýlemi viděl nezřetelně jen na několik metrů.

Vyslýcháni byli i Gansovi přátelé, většinou o generaci mladší českobudějovičtí hudební fanoušci. Tyto výsledky měly původně charakter „profylaktické“, zastrasovací akce, brzy však StB začala mezi nimi hledat spolupachatele jeho údajné špionážní činnosti. Nakonec došlo k obvinění Milana Kortuse a Petra Čtvrtníka, kteří byli později souzeni společně s Gansem.

Po měsíci vazby bylo 2. 8. 1976 původní obvinění J. Ganse rozšířeno o trestný čin vyzvědačství podle § 105 trestního zákona. Případ začal být projednáván jako utajený a přesunul se pod dozor speciálního oddělení Generální prokuratury ČSSR. Nakonec byl dne 6. 10. 1976 případ odňat českobudějovickému odboru vyšetřování Státní bezpečnosti a převzala jej Správa vyšetřování StB Praha. Jiří Gans byl převezen z vazby v Českých Budějovicích do věznice v Praze-Ruzyni.

Obžaloba se zaměřila na Gansovo údajné pozorování vojenského letiště v Plané a zjišťování údajů o místě vojenské služby Milana Kortuse, které mělo tvořit předmět státního tajemství zvláštní důležitosti (vykonával strážní službu ve vojenském objektu v Praze na Smíchově). Za obhájce mu byl ustanoven, jak tomu v případech vyzvědačství bylo ve vojenských záležitostech obvyklé, advokát ex offio – náčelník Vojenského obvodového soudu v Praze plk. JUDr. Libor Zlatník. Přestože se Gans k trestné činnosti „doznal“, byla obžaloba z pozorování letiště velmi vratká, neboť Jiří Gans byl téměř slepý. Stejně problematické byly i další body obžaloby, např. kontakty s diplomaty americké ambasády neměly v žádném případě konspirativní charakter.

Soud probíhal u Vyššího vojenského soudu v Příbrami pod předsednictvím pplk. JUDr. Mojmíra Pospíšila ve dnech 14.–17. 2. 1977. Jiří Gans byl odsouzen pro trestné činy vyzvědačství podle § 105, odst. 1, 3 písm. d) tr. zák. a hanobení státu světové socialistické soustavy a jeho představitelů podle § 104 tr. zák. k patnácti letům odnětí svobody nepodmíněně ve III. nápravně výchovné skupině, „protože v době od r. 1966 včetně roku 1975 ve svém bytě v Českých Budějovicích několikrát před více osobami předkládal z časopisů *Newsweek* a *Time* různé hanobící texty na představitele socialistických států a takto snižoval jejich vážnost [...], protože od října 1967 do dubna 1976 si jednak sám pozorováním získával a jednak opatřoval od různých osob informace vojenského a politicko-hospodářského charakteru, které podle předchozí dohody předával jistým pracovníkům zastupitelského úřadu cizí moci, přičemž v únoru 1976 takto vyzradil v trestním spise blíže popsané skutečnosti, které měly ve zvlášť důležitém vojenském zájmu republiky zůstat utajeny před nepovolanými osobami“. Milan Kortus byl odsouzen pro trestný čin ohrožení státního tajemství podle § 106, odst. 1, 2 písm. a), c) nepodmíněně na dva a půl roku odnětí svobody v I. nápravně výchovné skupině. Petr

Čtvrtník byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců v I. nápravně výchovné skupině za neoznámení trestného činu podle § 168, odst. 1 tr. zák., přičemž obžaloby z trestného činu ohrožení státního tajemství podle § 107, odst. 1, písm. b) tr. zák. byl zproštěn. Proti rozsudkům se odvolal vojenský prokurátor pplk. JUDr. Ladislav Kozel, který požadoval pro obžalované vyšší trest. V případě Ganse dokonce v průběhu prvoinstančního soudního jednání navrhoval trest smrti, který v odvolání změnil na dvacet let. Vojenské kolegium Nejvyššího soudu ČSSR za předsednictví JUDr. Oldřicha Fuksy však rozsudky potvrdilo. Výše citované dokumenty jsou uloženy in: ABS, vyšetřovací spis k případu Jiřího Ganse, sign. V 38374 MV.

Případ měl výrazné politické pozadí a jeho cílem bylo zejména odstrašit prostředí undergroundu a mladých lidí, kteří by k němu tíhli. Proto byl ideologicky využit režimem v rozhlasovém pořadu „Frekvence B“ a televizním filmu *Past v éteru* (1978), pro nakladatelství Signál zpracovali příběh Jiřího Ganse Arnošt Beneš a Karel Daněk pod názvem *Nejdelší noc* s podtitulem „Příběh jedné nenávisti“. Tendenční článek se dne 17. 6. 1977 objevil také v Jihočeské pravdě pod názvem „Případ zrádce Jiřího Ganze [sic]“ a 12. 9. 1981 v časopise Květy pod názvem „Špioni v obleku diplomata“. K případu viz především článek Petra CAJTHAMLA *Jazzový špion? Československý hudební nadšenec Jiří Gans v soukolí moci*, in: Jaroslav Pažout (ed.): *Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných. Politická perzekuce, opozice a nezávislé aktivity v Československu v letech 1978–1989*. Sborník grantového projektu č. 3, Praha 2009, s. 58–88 (s. 68–81 obsahuje kritickou edici rozsudku prvoinstančního soudu). Dále viz např. TOMEK, Prokop: *Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných a problematika tzv. vyzvědačů*, in: tamtéž, s. 9–11; DURDIL, Miroslav: *Na konci čekala smrt...*, *Necenzurované noviny* 3, 1993, č. 5, s. 19; 1993, č. 9, s. 31, a 1993, č. 12, s. 32, dostupné online: <http://www.cibulka.net/nnoviny/nn1993/nn0593/obsah/26.htm> [28. 2. 2014]; KUBÁT, Petr: *Jako špion měl dostat trest smrti*, *Mladá fronta Dnes – Jižní Čechy*, 15. 11. 2008, s. 4. K výkonu trestu odnětí svobody Jiřího Ganse a k solidární kampani za jeho propuštění z vězení viz sdělení VONS č. 505, dokument č. 508.

⁵² K případu Jaroslava Javorského viz sdělení VONS č. 505 a 690, dokumenty č. 508 a 693.

⁵³ K případu Františka Veise viz sdělení VONS č. 35, 37, 48, 52, 1023 a 1051, dokumenty č. 35, 37, 48, 52, 1027 a 1055, a dokumenty č. 1128, 1130 a 1189.

⁵⁴ Správně Römer. K případu Josefa Römera viz sdělení VONS č. 505 a 690, dokumenty č. 508 a 693.

⁵⁵ Ernest Kolcún emigroval do Švýcarska v září 1982. Seznámil se zde s Polkou Agnieszskou Mularczykovou, s níž žil od května 1983 ve společné domácnosti v Allschwilu a v říjnu 1983 se jim narodil syn Michal. Ve Švýcar-

sku požádal o politický azyl, jeho žádost však byla zamítnuta a Kolcún byl vyzván k opuštění země do konce ledna 1985. Dne 2. února 1985 ráno byl zadržen policií a následující den v poutech posazen do letadla z Curychu do Prahy.

V Československu byl odsouzen pro trestný čin opuštění republiky k trestu odnětí svobody v délce čtrnácti měsíců. Část trestu vykonal, část mu byla podmíněně odpuštěna. Po propuštění se ještě jednou pokoušel opustit Československo, a to skokem z bratislavského mostu na rakouskou loď. Při skoku se poranil a také byl spatřen, proto ho posádka lodi musela vydat československým úřadům. Nejprve byl hospitalizován v psychiatrické léčebně, posléze v květnu 1987 odsouzen k dvouletému nepodmíněnému trestu odnětí svobody.

K případu Ernesta Kolcúna viz článek Jozefa Janíka obsahující výzvu k pomoci Kolcúnovi „Pomôžte Ernestovi Kolcúnovi“ in: *Horizont* 16, 1987, dvojčíslo 3, s. 6; též rukopisnou informaci o případu a dopis z konce roku 1985 adresovaný zřejmě Petru Uhlovi obsahující zprávu o případech Branislava Borovského, Alojze Gabaje a Tomáše Konce, Ernesta Kolcúna a Mateje Németha. LP, Sb. VONS, inv. č. 178, sign. IV/1 a IV/3, kart. 31. Autor výše uvedeného dopisu a zprávy hovořil s Kolcúnem o jeho případu 15. 7. 1985. V té době Kolcúnovi ještě nepřišel příkaz k nástupu prvního nepodmíněného trestu odnětí svobody ani odpověď na žádost o individuální amnestii či milost. Kolcún jako apolitický emigrant měl o VONS pouze nejasnou představu a neměl zájem o rozruch kolem své osoby.